

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 39.

Lýsingarprísir fyri peltireglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardag hin 29. septbr. 1934.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævsavnarstöðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

8. árg.

Óskil.

**Hundraðar av túsundum, ið skuldu fallið Føroya landi,
arbeiðarum, fiskimonnum, skipaeigarum og reiðarum í lut, verða
í skilaloysi - ella av tí sum verri er - við eitt kut tveitt í
útlendskar lummar, samstundis sum vinnulívið riður á snarinum
og fiskimenn og arbeidarar megu síggja hinum svarta
arbeiðsleysa vetrinum ímóti.**

Óskilið við fiskasølu okkara
hefur verið drigið fram, í hesum
blaði sum manna millum.
Tað hefur verið til við-
gerðar á tingi. Útgerðarmenn
og keypmenn hava hildið fundir,
nógvar fundir sigst, alt um sama
málið. Men til onga nyttu!
Tað er »beklagiligt». Tað skuldi
ikki verið so. Eitt hvørt má
gerast! So hefur viðgang-
urin og niðurlagið ljóðað - tó
líka langt! Einku úrslit! Tingið
hefur ikki viljað gingið inn á
»gebetið» hjá tí sælugerandi,
»privata initiativinum». Og »hitt
privata» hefur øvundast sína
millum. Einstaklingurin innan-
fyri tað hefur ikki dámt eina
sølustøðu, ið vildi givið øllum
sama kansin, sama møguleg-
leika til prís - hefur ikki dámt
hana, sjálvt um fiskasølan í
síni heild vildi vunnið við henni
- kanska vunnið í stórum.
Hann - einstaklingur - hefur
viljað »forbeholdið» sær kansin
at »gjørt tað betri» enn ein
annar, betri enn starvsbróðurin.
So mikið dugilgari var hann!

Hvør hyggur at sær sjálvum,
situr við sjálvdrátti. Nýggjar leið-
ir? Nei! So kann tað tó henda,
at rembing kemur í, ársakað
av eini »prisdumping» ella kanska
av einum hvørjum duni við
snarljósi um, at forfedranna
gomlu gøtur fara at treingjast.
Ymsir »fondar», lógting og statur
verða tá troytt fyri nakrar skil-
ingar at fáa mann, viðhvørt
menn, út at fregnast. Men ikki
so skjótt tað helmar í, og toru-
dunið og snarljósisflammingin
legst, er alt aftur í somu durv-
an. Og tað lagna hendir, at tá ið
maðurin, ið út er farin, og sum
fær í ein »enda», ið tað ræður
um at hála til sín skjólast møg-
uligt - tað eru so nógvir fram-
við, íslendingar, Norðmenn og
aðrir - tá ið hann fjarritar
heim eftir prøvom, rópar eina
ferð fyri og aðru ferð eftir,
fæst einki svar. Neyðar maður.
Hann er verri staddur enn Baals-

prestar - gudarnir eru deyvir.
Liggjas hevði sagt, at teir svóvu.
Útsendingurin (Magnus Skæling!)
kemur aftur, illur, fúkandi illur
sum ikki er lögdi. Hann tornar
og gevur so hervuligar skort-
flegingur, at sjálvt Skælings fjall
skelvir í ótta - men ikki eitt
mukk.

Samanhald, kooperatión -
og kanska ein landaskipan yvir
tí privata vinnulívinum? Løg-
tingið aftanfyri? Nei, nei! Tað
smakkar av socialismu. Hann
frí og bevari okkum! Tað er
ikki nakað fyri hitt »privata
initiativið». Burtur við fing-
runum, tingið! Vit skulu nokk
klára okkum, hvør íser, eingin
neyð við tí. Og tingið er lýðugt.
Tað heldur fingrarnar burturi
sum hin trúgvi tenarin hjá og
verjarin av »det bestaaende
privatkapitalistiske Samfund».

Á, ja. So hugsa og so handla
og ráða »de store Kare». Bert
teir nú kundu, bert teir nú
orkaðu, so var eingin grund at
harnast. Men, men - eitt
ólukku men ljóðar í dag, hefur
ljóðað hvørt eitt einasta ár og
vil koma at ljóða, so leingi
sum Føroya fólk, Føroya fiski-
menn og arbeidarar, ikki taka
sær um reiggj og sláa nevan í
bordðið og svørja hesum øko-
nomiska ormindarpolitikkinum
fríggj og rudda ta privatkapi-
tiska planleysa stýrið av háseti
sínun.

— — —

Vit lata hundraðir av túsundum
fara út av landinum - til útlend-
ingar! Hundraðir av túsundum,
sum vit sjálvi skuldu vunnið,
sum vit sjálvi skuldu haft at
rúmka og stímra okkara vinnu-
liv, okkara fiskara- og arbeidara-
flok. Harmiligt! Hetta er
ikki briksl. Hetta er ikki bert
tóm snakk. Nei! Hetta er
sannleiki - ein tungur, ein
harmiligur sannleiki í einum
landi, hvar ið tey flestu hava
øvt lítið.

Vit kundu hildið á við at
nevnt dómi, mong og greflig
dómi. Men lat okkum hesa
ferð vegna plásstrot noyðast við
at geva orðið til ein útgerðar-
mann, ið er eins harmur yvir
óskilið og vit, ein mann, sum
hefur lagt alla orku sína á at
fáa hin føroyska fiskin heim til
landið til at turka og selja til
besta prís.

Hann hefur orðið:

»Ein dansk-enskur keypmaður
hevði í ár eins og vanligt sín
umboðsmann úti hjá keyp-
monnum og reiðarum fyri at
keypa føroyskan grønlandsfisk.
Hann vildi senda skip upp eftir
honum. Já, hann fekk fisk, í
førsta umfari fyri 15 og 19 oyru
pr. kg. Eg og aðrir føroyskir
keypmenn bjóðaðu meir. So
hækkaðist prísurin í næsta um-
fari til 17 og 21 oyru pr. kg.
Hesin útlendski keyparin fekk
nógvan fisk, 1300 tons. Høvdu
skipini fiskað betri, tá ið damp-
arin kom upp, hevði hann fingið
enn og meir. Ikki ein stertur
av hesum nógva fiski kom heim
til Føroyar at tilvirkast. Bítið
merkið í tað!»

Hvussu nógva taptu Føroyingar
uppá hesa »transaktión», spyrja
vit.

— Jú, tað skal eg so væl
siga. Eg havi sjálvur verið við
at leiga skip til Grønlands eftir
fiski - til sjálvandi at turka í
Føroyum - og eri eg tí førur
fyri at greiða frá tapinum, ið
teir høvdu, sum lótu sín fisk til
henda útlending.

Hesi 1300 tons kunnu býttast í
600 tons av stórum fiski og 700
av smærri fiski. Burtur úr
teim 600 tonsnum av stórum
fáast um 9000 ballur av klipp-
fiski, og úr hinum 700 tonsnum
fáast 12000 ballur av labrador-
fiski.

Tá eg nú ætli, hvat ið vinnast
kundi uppá henda fisk, um
hann var tikið heim at turkast
og seljast sum turrur fiskur, vil
eg nevna í lakari lagi:

Eg ætli vinningin soleiðis:

9000 ballur av klippfiski	a 5 kr. til reiðarans	= kr. 45.000
9000 — — —	a 4 - í arbeiðsløn	= - 36.000
12.000 — — labradorfiski	a 4 - til reiðarans	= - 48.000
12.000 — — —	a 3 - í arbeiðsløn	= - 36.000

Tilsamans kr. 165.000

Hesin peningur kundi og átti
at ligið heima hjá okkum sjálv-
um, men hann er allur farin í
útlendskar lummar.

72.000 kr. í arbeiðsløn, tað
hevði munað á tí plássi, Tør-
oyri, sum fiskurin høvduðsska-
liga var tikið frá!

Men afturat hesum tapi kem-
ur tað, sum kanska verri er:
Tann lági prísur, sum útlend-
ingar hava fingið hesa fiskalast
fyri, ger tað so ógviliga torført
at fáa góðan prís hjá okkum,
ið royna at tilvirka mest móg-
uligt av fiskinum í landinum.
Henda armóðs- ella fákunnu-
sola spennir soleiðis bein fyri
allar Føroyingar. Hon konkur-
rerar beint ímóti teim fríu før-
oysku reiðarum og fiskimonnum.
Skadn er so statt fleirfalt
tær nevndu 165.000 kr. Eg
kann ikki í hesum sambandi
lata vera at nevna eitt annað

prísdoyvandi óskil, nevnlaga tað,
at ymsir enn tá ímillum »spíðs-
arnar», keypa og turka fisk fyri
útlendskar »avtakarar». Er hetta
ikki ófatiligt?»

— — —

Ja, hvør kann fata hetta óskil?
Hvør kann fata, at landið, okk-
ara fiskimenn og arbeidarar ár
eftir ár seta menn at halda
hondina yvir hesum veseldomi?

Himmel og jørð í rørslu fyri
at fáa hundrað túsund frá
Dønum til vegarbeiði sum hjálpi
í móti arbeiðsloysinum, sam-
stundis sum vit í ómagaskapi
við eitt kvett tveita burtur tað
dupulta til útlendskar kapita-
listar, hvør kann skilja tað?
Og so er hetta lítið av miklum
sum vit árliga tapa, ja lata út-
lendskar kapitalistar okra út av
álmissudýrunum okkum »inclu-
sive» »de store Kare».

Kirkjukoncert.

Sunnudagin tann 30. september kl. 4 s. p. verður hildin
koncert í Havnar kirkju.

Tað, ið inn kemur, fer til einkjur og børn eftir teir, ið
sjólótust undir Íslandi í vár.

Biletir á 1,50 kr. fáast hjá H. N. Jacobsens bókahandli,
Hjalmar Jacobsens bókahandli, J. P. Evensen, Z. Heinesen, P. A.
Restorffs forrætning, J. Lambaa's forrætning, Sápulhúsinum og í
Havnarkioskini.

Gnav i Fred og velbekomme!

Som ung læste jeg »Tinga-
krossur», det gør jeg ikke mere.
Baade »Krossur» og Selvstyre-
partiet er kun blevet en stor
Skuffelse for mig. Ved et Til-
fælde er jeg bleven bekendt
med, at »Krossur» befatter sig
med at fortælle om Bengnaveri,
hvortil jeg ikke kan dy mig til
at knytte et Par Bemærkninger.

Han var ung, slagferdig, hans
Ideal var Frihedsheltene fra
firserne. Han oversatte Socia-
listmarchen, blev Redaktor af
»Tingakrossur». Det var ham
tilladt at tale Smaamandens
Sag, og han gjorde det. »Kros-
sur» kom adskillige Gange
i Vanskeligheder økonomisk.
Penge blev skaffet og Bladet
gled efterhaanden over i Reak-
tionens Vold. Redaktøren vo-
vede dog til Tider at være sine

Ungdoms-Idealer tro. I 1916
blev Arbejderne organiseret og
støttet af »Krossur» Redaktor.
En skønne Dag stiller »der
Fører» med Hilsen fra dem, der
finansierer, at man ikke saadan
uden videre maa tage Arbej-
derne under Vingerne. Konse-
kvensen bliver: »Dens Brød jeg
æder, dens Vise jeg kvæder».
Hvis der nu ingen Ben var, saa
vilde Redaktionen gaa over paa
andre Hænder, men nej! Der-
for forunder det Ben-Snak mig
en Del. Man tror nok, at vi
alle er Øjebliksmennesker, men
der er dog enkelte, der husker
en hel Del.

Gamle Ven! Er du, som du
siger, inders inde den samme,
som da du begynde, saa lad
dog være at jage dem, du stod
saa nær, dem der saa op til
dig. Livet er for dig som for
mange andre, en Skuffelse, jeg
forstaar derfor at du er gaaet
over til at ironisere over alt og
alle, undtagen dem, der skal